

Конституційне право, муніципальне право

УДК 342.525

Стешенко Тетяна Віталіївна

кандидат юридичних наук, доцентка,

доцентка кафедри державного будівництва

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Steshenko Tetiana

Candidate of Legal Sciences, Associate Professor,

Associate Professor of Department of State Building

Yaroslav Mudryi National Law University

ORCID: 0000-0002-2002-454X

Коверник Дарина Володимирівна

студентка магістратури факультету права та економічної безпеки

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Kovernyk Daryna

Master's student at the Faculty of Law and Economic Security

Yaroslav Mudryi National Law University

ORCID: 0009-0007-9504-1196

**ІНСТИТУТ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ СЛУХАНЬ У ВЕРХОВНІЙ РАДІ
УКРАЇНИ: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ, ПРАКТИКА
РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ
INSTITUTE OF PARLIAMENTARY HEARINGS IN THE VERKHOVNA
RADA OF UKRAINE: CONSTITUTIONAL AND LEGAL BASIS,
IMPLEMENTATION PRACTICE AND PROSPECTS FOR
IMPROVEMENT**

*Анотація. Вступ. Інститут парламентських слухань є важливим
механізмом демократичного контролю та інструментом залучення*

громадськості та експертної спільноти до законотворчого процесу та формування державної політики. В Україні інститут парламентських слухань набуває особливого значення в контексті конституційного розвитку держави, забезпечення прозорості влади та реалізації принципів народовладдя. Незважаючи на їх значущість, функціонування та ефективність парламентських слухань у Верховній Раді України залишається обмеженою через відсутність обов'язковості виконання рекомендацій, низьку інституційну спроможність та недостатню публічність.

У даній статті досліджується правова природа, організаційно-процедурні засади та проблемні аспекти проведення парламентських слухань у Верховній Раді України як важливого інструменту парламентського контролю для реалізації принципів народовладдя.

Метою дослідження є аналіз правового регулювання та практики проведення парламентських слухань в Україні з метою виявлення основних проблем їх ефективності, визначення юридичної сили прийнятих за їх результатами актів, а також розроблення пропозицій щодо вдосконалення законодавчого механізму забезпечення відкритості, підзвітності та взаємодії парламенту з громадянським суспільством.

Матеріали і методи. У роботі проведено аналіз положень чинного законодавства України, зокрема Законів України «Про Регламент Верховної Ради України» [1], «Про комітети Верховної Ради України» [2] та «Про статус народного депутата України» [3], а також наукових праць вітчизняних вчених таких як Ю. Г. Барабаша [4], В. Ю. Древаль [5], О.І. Зозулі [6] та інших, які досліджували актуальні питання, пов'язані з роботою Верховної Ради України, її органів та структур, зокрема нормативно-правові, організаційні та практичні питання діяльності Парламенту.

Для всебічного вивчення інституту парламентських слухань у Верховній Раді України як правового, політичного та соціального явища було застосовано такі методи: діалектичний метод, що передбачає розгляд інституту парламентських слухань у Верховній Раді України в періоди створення та розвитку, з урахуванням суперечностей і взаємозв'язків, що дозволяють аналізувати еволюцію інституту парламентських слухань як частини демократичного процесу; формально-юридичний метод застосовується для аналізу, тлумачення та систематизації правових норм, які стосуються практики реалізації та перспектив вдосконалення проведення парламентських слухань у Верховній Раді України; системно-структурний метод застосовується для розгляду парламентських слухань як елемента загальної системи законодавчої влади та механізму взаємодії її структур.

Результати. Виявлено, що інститут парламентських слухань в Україні має недооцінений потенціал, часто перетворюючись на формальний захід. Основними проблемами є нечіткість процедур ініціювання та планування, відсутність чіткого механізму обов'язкового врахування їх рекомендацій у подальшій законотворчій діяльності, а також низький рівень залучення незалежних експертів та реальних стейкхолдерів.

Перспективи. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на моніторинг імплементації запропонованих змін до Регламенту Верховної Ради України та оцінку їхнього впливу на якість прийнятих рішень. Перспективним є поглиблене вивчення психологічних та комунікаційних аспектів парламентських слухань, а саме: впливу риторики, формату дискусії та особистості доповідачів на кінцевий результат. Впровадження дієвого інституту парламентських слухань сприятиме зміцненню функції парламентського нагляду, підвищенню прозорості та підзвітності влади, а також ефективності прийняття стратегічно важливих для держави рішень.

Ключові слова: парламентські слухання, організаційна форма роботи, суб'єкти ініціювання парламентських слухань, принцип народовладдя, публічна влада.

Summary. *Introduction. The institution of parliamentary hearings is an important mechanism of democratic control and a tool for involving the public and expert community in the legislative process and the formation of public policy. In Ukraine, parliamentary hearings are particularly important in the context of the constitutional development of the state, ensuring the transparency of government and implementing the principles of democracy. Despite their significance, the functioning and effectiveness of parliamentary hearings in the Verkhovna Rada of Ukraine remain limited due to the lack of mandatory implementation of recommendations, low institutional capacity and insufficient publicity.*

This article examines the legal nature, organisational and procedural foundations, and problematic aspects of parliamentary hearings in the Verkhovna Rada of Ukraine as an important instrument of parliamentary control for the implementation of the principles of popular sovereignty.

The purpose of the study is to analyse the legal regulation and practice of parliamentary hearings in Ukraine in order to identify the main problems affecting their effectiveness, determine the legal force of the acts adopted as a result of these hearings, and develop proposals for improving the legislative mechanism for ensuring openness, accountability and interaction between parliament and civil society.

Materials and methods. *The paper analyses the provisions of the current legislation of Ukraine, in particular the Laws of Ukraine «On the Regulations of the Verkhovna Rada of Ukraine» [1], «On the Committees of the Verkhovna Rada of Ukraine» [2] and «On the Status of People's Deputies of Ukraine» [3], as well as scientific works by domestic scholars such as Yu. G. Barabash [4], V. Yu.*

Dreval [5], O. I. Zozulia [6] and others, who have researched topical issues related to the work of the Verkhovna Rada of Ukraine, its bodies and structures, in particular regulatory, legal, organisational and practical issues of the Parliament's activities.

For a comprehensive study of the institution of parliamentary hearings in the Verkhovna Rada of Ukraine as a legal, political and social phenomenon, the following methods were used: the dialectical method, which involves examining the institution of parliamentary hearings in the Verkhovna Rada of Ukraine during its creation and development, taking into account the contradictions and interrelationships that allow analysing the evolution of the institution of parliamentary hearings as part of the democratic process; the formal-legal method is used to analyse, interpret and systematise legal norms relating to the practice of implementing and improving parliamentary hearings in the Verkhovna Rada of Ukraine; the systemic-structural method is used to consider parliamentary hearings as an element of the general system of legislative power and the mechanism of interaction between its structures.

Results. It has been found that the institution of parliamentary hearings in Ukraine has underestimated potential, often turning into a formal event. The main problems are the lack of clarity in the procedures for initiating and planning hearings, the absence of a clear mechanism for ensuring that their recommendations are taken into account in subsequent legislative activity, and the low level of involvement of independent experts and real stakeholders.

Discussion. Further research could focus on monitoring the implementation of the proposed amendments to the Regulations of the Verkhovna Rada of Ukraine and assessing their impact on the quality of decisions made. An in-depth study of the psychological and communication aspects of parliamentary hearings, namely the impact of rhetoric, the format of the discussion and the personalities of the speakers on the final outcome, would be promising. The introduction of an effective institution of parliamentary hearings will contribute

to strengthening the function of parliamentary oversight, increasing the transparency and accountability of the authorities, and improving the effectiveness of decisions that are strategically important for the state.

Key words: *parliamentary hearings, organisational form of work, entities initiating parliamentary hearings, principle of popular sovereignty, public authority.*

Постановка проблеми. В юридичній науці не втрачає актуальності проблематика народовладдя. На особливу увагу заслуговує блок питань, що визначають взаємозв'язок народовладдя і парламентаризму. Парламентаризм, як відомо, іманентно пов'язаний з особливою роллю парламенту як провідного органу народного представництва в державі, який за своєю природою є однією з головних форм та засобом реалізації народовладдя. Інститут парламентських слухань як одна з форм діяльності Верховної Ради України є показовим проявом розвитку парламентаризму в державі, а його розвиток має більше спрямовуватися на утвердження взаємозв'язку народовладдя і парламентаризму в Україні [9].

Парламентські слухання виконують функцію інструменту прямої демократії та механізму парламентського контролю, оскільки забезпечують відкритий обмін думками між владою, експертами та громадськістю. Особливої уваги вони набувають у періоди соціально-економічних або політичних криз, коли необхідно забезпечити оперативне реагування парламенту на суспільні виклики.

Саме у таких умовах постає потреба у вдосконаленні нормативного регулювання практики реалізації та перспектив функціонування інституту парламентських слухань у Верховній Раді України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Напрацювання вчених-конституціоналістів сучасності, таких як Ю. Г. Барабаш [4], В. Ю. Древаль [5], О.І. Зозуля [6], І.А. Куян [9], В. О. Серьогін [8] та інших, які

досліджували актуальні питання, пов'язані з роботою Верховної Ради України, її органів, зокрема нормативно-правові, організаційні та практичні питання, аналізували існуючі механізми регулювання та пропонували шляхи вдосконалення відповідних правових інструментів дозволяють окреслити сучасний стан наукової дискусії, виділити ключові тенденції та визначити прогалини, що потребують подальшого наукового опрацювання, а також слугують методологічною основою для формулювання власних рекомендацій у рамках дослідження питання інституту парламентських слухань у Верховній Раді України.

Мета дослідження полягає в аналізі правового регулювання та практики проведення парламентських слухань у Верховній Раді України з метою виявлення основних проблем їх ефективності, визначення юридичної сили прийнятих за їх результатами актів, а також розроблення пропозицій щодо вдосконалення законодавчого механізму забезпечення відкритості, підзвітності та взаємодії парламенту з громадянським суспільством.

Матеріали і методи. У роботі проведено аналіз положень чинного законодавства України та наукових праць вітчизняних вчених-конституціоналістів з питань конституційно-правових засад, практики реалізації та перспектив вдосконалення інституту парламентських слухань у Верховній Раді України.

Для всебічного вивчення інституту парламентських слухань у Верховній Раді України як правового, політичного та соціального явища було застосовано такі методи: діалектичний метод, що передбачає розгляд інституту парламентських слухань у Верховній Раді України в періоди створення та розвитку, з урахуванням суперечностей і взаємозв'язків, що дозволяють аналізувати еволюцію інституту парламентських слухань як частини демократичного процесу; формально-юридичний метод застосовується для аналізу, тлумачення та систематизації правових норм, які стосуються практики реалізації та перспектив вдосконалення проведення

парламентських слухань у Верховній Раді України; системно-структурний метод застосовується для розгляду парламентських слухань як елемента загальної системи законодавчої влади та механізму взаємодії її структур.

Виклад основного матеріалу. Парламентські слухання являють собою специфічну форму діяльності Верховної Ради України, під час якої відбувається обговорення суспільно важливих проблем або законодавчих ініціатив за участю фахівців, представників громадянського суспільства та інших зацікавлених сторін. Їх проведення спрямоване на забезпечення більшої прозорості законотворчого процесу, створення умов для врахування широкого кола громадських інтересів і позицій, а також на підвищення ефективності реалізації державних політик у різних сферах суспільного життя [5, с. 92].

Тобто, парламентські слухання – це специфічна форма діяльності парламенту, під час якої розглядаються актуальні суспільно-політичні питання або законопроекти із залученням фахівців, експертів і представників громадськості. Їх проведення спрямоване на підвищення прозорості законотворчого процесу, забезпечення урахування широкого спектра громадських інтересів та сприяння ефективнішому впровадженню політичних ініціатив у різних сферах суспільного життя.

Парламентські слухання виступають дієвим інструментом практичного втілення засад народовладдя та принципів правової держави, адже передбачають активне залучення громадян і громадських об'єднань до участі у вирішенні питань загальнодержавного значення. Вони забезпечують взаємодію суспільства з органами державної влади, формуючи механізм партнерських відносин між громадськістю та державою як основу ефективного функціонування демократичної системи. З огляду на це, парламентські слухання водночас постають як організаційно-правова форма діяльності представницького органу влади та як специфічний правовий інструмент реалізації принципів безпосередньої демократії, що гарантує

громадянам можливість реалізовувати своє конституційне право на участь в управлінні державними справами [7, с. 20-21].

Процедура проведення парламентських слухань у Верховній Раді України чітко врегульована низкою нормативно-правових актів, що визначають як організаційно-правові засади їх ініціювання, так і порядок проведення та участі суб'єктів парламентської діяльності. Основним нормативним актом, який безпосередньо регламентує цю процедуру, є Закон України «Про Регламент Верховної Ради України», зокрема відповідно до глави 39 Закону парламентські слухання у Верховній Раді проводяться з метою вивчення питань, що становлять суспільний інтерес та потребують законодавчого врегулювання. Парламентські слухання проводяться в сесійний період, як правило, не більше одного разу на місяць у дні тижня, що відводиться для роботи в комітетах, депутатських фракціях (депутатських групах). Така норма спрямована на впорядкування законотворчого процесу та оптимізацію парламентської діяльності [1].

Ініціювання парламентських слухань та визначення дати їх проведення визначено у статті 234 Закону України «Про регламент Верховної Ради України». Пропозиція щодо проведення парламентських слухань може бути внесена на основі рішення, прийнятого комітетом з відповідного питання, у вигляді проєкту постанови Верховної Ради, в якому має визначатися тема парламентських слухань та дата їх проведення. Для обговорення на парламентських слуханнях може бути запропоновано лише одне тематичне питання. Питання про проведення парламентських слухань включається до порядку денного сесії Верховної Ради України без голосування. Рішення про тему, день та час проведення парламентських слухань приймається Верховною Радою України не пізніше як за 30 днів до їх проведення. У постанові Верховної Ради України про проведення парламентських слухань також зазначається комітет чи комітети, які здійснюють підготовку до проведення парламентських слухань, органи

державної влади, які мають подати до Верховної Ради України необхідні інформаційно-аналітичні матеріали та підготувати доповідь з питання, що розглядається на парламентських слуханнях, порядок їх висвітлення у медіа. Пропозиції про проведення парламентських слухань з питань, які вже були предметом обговорення Верховної Ради України поточного скликання, можуть бути внесені не раніше ніж через рік після проведення попередніх парламентських слухань з відповідної теми [1].

В Україні, як і в багатьох сучасних демократичних країнах, парламентські слухання є багатофункціональним засобом, у якому безпосередньо втілюється представницький характер і соціальне призначення Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в державі. Відзначимо, що у чинному законодавстві України передбачено два види слухань у Парламенті: власне парламентські слухання та слухання у комітетах Верховної Ради України. При цьому комітети Верховної Ради України можуть бути ініціаторами й організаторами парламентських слухань (ст. 28 Закону України «Про комітети Верховної Ради України») 2), або ж виконувати функції безпосередніх суб'єктів слухань у комітетах (ст. 29 Закону України «Про комітети Верховної Ради України») [9].

Первинно інститут парламентських слухань у Верховній Раді України та слухань у її комітетах був закріплений постановою Верховної Ради України від 11 грудня 2003 р. № 1385-IV у Положенні про проведення парламентських слухань у Верховній Раді України та слухань у комітетах Верховної Ради України [10], яке втратило чинність у зв'язку з прийняттям Закону України "Про Регламент Верховної Ради України" [9].

Правова природа парламентських слухань має складний характер. По-перше, парламентські слухання є формою засідань Верховної Ради України, що впливає зі змісту ст. 9 Регламенту Верховної Ради України, у ч. 5 якої визначено, що засідання Верховної Ради України можуть бути пленарними, урочистими, а також можуть проводитися у формі парламентських слухань.

По-друге, парламентські слухання є засобом забезпечення гласності, відкритості та публічності Верховної Ради України. Адже, як визначено у ст. 3 Регламенту Верховної Ради України: засідання Верховної Ради України є відкритими і гласними, крім випадків, установлених Конституцією України та Регламентом. Відкритість засідань Верховної Ради України забезпечується шляхом доступу до них будь-яких осіб, крім випадків, передбачених законодавством. Гласність засідань Верховної Ради України забезпечується шляхом їх трансляції по телебаченню і радіо, публікації стенографічних бюлетенів засідань Верховної Ради, її рішень у Відомостях Верховної Ради України, газеті «Голос України» та інших виданнях Верховної Ради України, а також шляхом розміщення інформації на офіційному веб-сайті Верховної Ради України [9].

Відповідно до чинного законодавства України правом ініціювати проведення парламентських слухань у Верховній Раді України наділені комітети Верховної Ради України за власним рішенням. Крім того передбачено, що ініціювати проведення парламентських слухань шляхом внесення відповідних пропозицій має право Погоджувальна рада депутатських фракцій (депутатських груп), яка є консультативно-дорадчим органом, призначенням якого є попередня підготовка і розгляд організаційних питань роботи Верховної Ради України.

У чинному законодавстві, зокрема у Законах України «Про Регламент Верховної Ради України» (глава 39 розділу VI), «Про комітети Верховної Ради України» та «Про статус народного депутата України», простежуються певні неузгодженості щодо визначення кола суб'єктів, уповноважених ініціювати проведення парламентських слухань. Формально таке право мають комітети, а також Погоджувальна рада депутатських фракцій (депутатських груп). Водночас зазначені органи не належать до суб'єктів законодавчої ініціативи, тому рішення про проведення парламентських

слухань ухвалюється безпосередньо Верховною Радою України шляхом простої більшості голосів народних депутатів [11].

Відповідно до Закону України «Про статус народного депутата України», народний депутат має право і обов'язок брати участь у парламентських слуханнях, розглядати звернення громадян, підтримувати зв'язки з виборцями та вивчати громадську думку. Участь депутата у слуханнях є не лише елементом представницької діяльності, але й формою реалізації його конституційного обов'язку забезпечувати зворотний зв'язок між суспільством і державними органами [12].

Тому варто розглянути питання про надання права ініціювання парламентських слухань депутатським фракціям (депутатським групам), що має створити додаткові можливості для опозиційних депутатських фракцій (депутатських груп). Це забезпечить більше можливостей публічно обговорити й обстоювати свої позиції з питань, що становлять публічний інтерес, та підходів до їх законодавчого регулювання й загалом сприятиме конструктивності у роботі [9].

Також важливим слід вважати наділення правом ініціювати парламентські слухання громадян України (ст. 223¹ Регламенту Верховної Ради України) шляхом подання електронної петиції. У разі наявності в електронній петиції клопотання про проведення парламентських слухань комітет Верховної Ради України, визначений як головний, готує відповідний проєкт постанови Верховної Ради України та подає його у визначеному порядку. Наділення громадян правом ініціювати парламентські слухання у Верховній Раді України, поза сумнівом, є надзвичайно важливим кроком у зміцненні зв'язків Парламенту з народом, з інститутами громадянського суспільства. Таким чином, парламентські слухання все більше стають засобом та формою забезпечення народовладдя [9].

Важливим проблемним питанням, що потребує системного юридичного врегулювання, є недостатність ефективного механізму

контролю за виконанням рекомендацій парламентських слухань, прийнятих за результатами обговорення актуальних питань суспільного інтересу. Хоча Законом України від 03.12.2020 р. № 1052-IX передбачено базові вимоги щодо рекомендацій, зокрема строки надання інформації про стан їх реалізації, орієнтовний план проведення обговорень, перелік необхідних законодавчих або організаційних заходів та строки внесення відповідних законопроектів, законодавство не встановлює дієвих правових інструментів для забезпечення виконання цих рекомендацій. Така ситуація створює умовну формальність парламентських слухань, знижуючи їх практичну значущість та обмежуючи роль комітетів Верховної Ради України як органів парламентського контролю [6].

Юридично обґрунтованим є запровадження обов'язкових строків надання звітності органами влади перед Верховною Радою України щодо реалізації рекомендацій парламентських слухань. У разі невиконання встановлених строків можливе застосування як адміністративних, так і конституційно-правових механізмів реагування, що включають підготовку матеріалів для судового розгляду або публічне інформування парламенту про факти невиконання рекомендацій [6, с. 10-17]. Такий підхід створює правову основу для реального виконання рекомендацій, підвищує ефективність парламентського контролю та сприяє зміцненню принципу верховенства права і підзвітності органів виконавчої влади перед парламентом.

Запровадження чітко визначених процедур контролю, строків звітності та можливості адміністративного реагування забезпечить системність парламентських слухань, підвищить їх практичну значущість і водночас гарантуватиме дотримання правових норм, захист конституційних принципів та зміцнення державної правової дисципліни.

Основна проблема полягає у визнанні рекомендацій парламентських слухань формальною, а не реальною обов'язковою нормою, що значно

обмежує ефективність парламентського контролю і потенційно підриває принципи підзвітності та верховенства права у взаєминах між парламентом та органами виконавчої влади. Усунення прогалин потребує чіткого нормативного визначення механізмів контролю та відповідальності за невиконання рекомендацій парламентських слухань.

Вирішення зазначеної проблеми вимагає законодавчого закріплення статусу рекомендацій парламентських слухань як обов'язкових до виконання для органів виконавчої влади та інших суб'єктів публічної влади. Передбачає встановлення конкретних строків надання звітів про реалізацію рекомендацій, а також чіткої процедури контролю за їх виконанням. Одним із ключових інструментів ефективного контролю є запровадження системи адміністративної відповідальності за порушення строків звітності або за неповне і формальне виконання рекомендацій, що може включати накладення штрафів, дисциплінарні стягнення або тимчасове обмеження повноважень посадових осіб. Додатково, для забезпечення реального механізму примусу до виконання парламентських рекомендацій доцільним є використання конституційно-правових важелів, зокрема права Верховної Ради України ініціювати конституційне провадження або подавати матеріали до адміністративних судів з метою встановлення порушення обов'язків органами влади. Публічне інформування парламенту про факти недотримання рекомендацій також виступає ефективним засобом впливу, оскільки забезпечує прозорість діяльності органів влади та стимулює їх до належного виконання законних вимог парламенту. Впровадження таких механізмів дозволить сформувати правову основу для реалізації принципу підзвітності органів виконавчої влади парламенту, усуне правову невизначеність щодо статусу рекомендацій і створить дієвий контрольний інструментарій. У свою чергу, сприятиме зміцненню верховенства права та підвищенню ефективності парламентського нагляду, забезпечуючи реальну

можливість впливу на виконання державної політики відповідно до законодавства.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проявом розвитку парламентаризму та народовладдя в Україні є інститут парламентських слухань. Парламентські слухання є багатофункціональним засобом, у якому безпосередньо втілюється представницький характер і соціальне призначення Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в країні.

Парламентські слухання мають складну правову природу. Вони є формою діяльності Верховної Ради України, інструментом взаємодії органів публічної влади, засобом реалізації права громадян брати участь в управлінні державними справами, і таким чином сприяють утвердженню народовладдя в Україні.

Процедури парламентських слухань загалом достатньо врегульовані в законодавстві України. Для підвищення ефективності необхідно уточнити їхню мету з акцентуванням на контрольній функції Парламенту, розширити коло ініціаторів, визначити в законодавстві форми контролю Парламенту і громадськості за виконанням рекомендацій парламентських слухань.

Удосконалення правового механізму проведення парламентських слухань має полягати у комплексному реформуванні відповідних положень законодавства. Насамперед доцільно законодавчо конкретизувати юридичну силу актів парламентських комітетів, визначити перелік санкцій за їх невиконання, передбачити процесуальний порядок адміністративного та, у разі потреби, кримінального реагування на факти ігнорування вимог Парламенту.

Підвищення дієвості парламентських слухань також потребує інституційного зміцнення механізму контролю за виконанням ухвалених рекомендацій, зокрема шляхом встановлення обов'язку урядових структур надавати регулярні звіти про результати їх реалізації, а парламентських

комітетів – здійснювати моніторинг виконання. Введення таких правових новацій сприятиме реальному посиленню парламентського контролю, зміцненню принципу верховенства права та наближенню української практики проведення парламентських слухань до європейських стандартів демократичного врядування.

Література

1. Про регламент Верховної Ради України: Закон України від 10.02.2010 р. № 1861-VI. *Голос України* від 17.02.2010 р. №28. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text> (дата звернення: 25.10.2025).

2. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 04.04.1995 р. № 116/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України* від 10.05.1995 — 1995 р., № 19, с. 134. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%E2%F0#Text> (дата звернення: 25.10.2025).

3. Про статус народного депутата: Закон України від 17 листопада 1992 р. № 2790-XII. *Відомості Верховної Ради України* від 19.01.1993 — 1993 р., № 3, с.17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12#Text> (дата звернення: 25.10.2025).

4. Барабаш Ю.Г. Державно-правові конфлікти в теорії та практиці конституційного права: монографія. Х.: Право, 2008.

5. Древаль В. Ю. Організація проведення парламентських слухань. Сучасні напрямки розвитку економіки і менеджменту на підприємствах України: зб. матеріалів VI Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти та молодих вчених (05 лист. 2020 р.), Харків нац. автомобільно-дорожн. ун-т. Харків: ХНАДУ, 2020. 389 с. С. 91-93.

6. Зозуля О.І. Перспективи розвитку парламентського контролю в Україні. *Forum Prava*. 2023. 76(3). С. 6–29.

7. Древаль В.Ю. Парламентські слухання як важливий ресурс забезпечення взаємозв'язків органів публічної влади та громадськості у складних умовах сьогодення. *Ефективність державного управління* : зб. наук. пр. Вип. 3(72). Львів: НЛТУ України, 2022. С. 19–22.

8. Серьогін В.О. Концепція сталого розвитку: конституційно-правовий аспект. Цілі сталого розвитку в аспекті зміцнення національного та міжнародного правопорядку: *тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції* (Запоріжжя-Львів-Одеса-Ужгород-Харків-Чернівці, 27 жовтня 2023 року). Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. С. 34-39. URL:

<https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi75/0055991.pdf#page=34> (дата звернення: 27.10.2025).

9. Куян І.А. Парламентські слухання як форма і засіб забезпечення народовладдя в Україні. *Право України*. 2019. С. 130-141. URL: <https://epa.nltu.edu.ua/index.php/journal/article/view/497> (дата звернення: 27.10.2025).

10. Про проведення парламентських слухань у Верховній Раді України: Постанова Верховної Ради України від 11.12.2003 р. *Голос України* від 25.12.2003 — № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1385-15#Text> (дата звернення: 25.10.2025).

11. Константинівська А. Нормативно-правове та організаційне регулювання парламентських слухань. *Вебсайт rada*. 2018. URL: <https://rada.opora.ua.org/analitika/a-iak-u-nykh/19780-normatyvno-pravove-ta-orhanizatsiine-rehuliuvannia-parlamentskykh-slukhan> (дата звернення: 27.10.2025).

12. Словська І.Є. Організація і проведення слухань у комітетах Верховної Ради України. *Актуальні проблеми політики* : зб. наук. пр. / гол. ред. С. В. Ківалов ; відп. за вип. Л. І. Кормич. Одеса : Національний

університет «Одеська юридична академія» : Південноукраїнський центр гендерних проблем, 2012. Вип. 44. С. 211-219.

References

1. Pro rehlament Verkhovnoi Rady Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 10.02.2010 r. № 1861-VI. *Holos Ukrainy* vid 17.02.2010 r. №28. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text> [in Ukrainian].
2. Pro komitety Verkhovnoi Rady Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 04.04.1995 r. № 116/95-VR. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* vid 10.05.1995 — 1995 r., № 19, s. 134. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%E2%F0#Text> [in Ukrainian].
3. Pro status narodnoho deputata: Zakon Ukrainy vid 17 lystopada 1992 r. № 2790-XII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy* vid 19.01.1993 — 1993 r., № 3, s.17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12#Text> [in Ukrainian].
4. Barabash Yu.H. Derzhavno-pravovi konflikty v teorii ta praktytsi konstytutsiinoho prava: *monohrafiia - Kh.: Pravo*, 2008 [in Ukrainian].
5. Dreval V. Yu. Orhanizatsiia provedennia parlamentskykh slukhan. Suchasni napriamky rozvytku ekonomiky i menedzhmentu na pidpriemstvakh Ukrainy: *zb. materialiv VI Vseukr. nauk.-prakt. konf. zdobuvachiv vyshchoi osvity ta molodykh vchenykh* (05 lyst. 2020 r.), Kharkiv nats. avtomobilno-dorozhn. un-t. Kharkiv: KhNADU, 2020. 389 p. P. 91-93 [in Ukrainian].
6. Zozulia O.I. Perspektyvy rozvytku parlamentskoho kontroliu v Ukraini. *Forum Prava*. 2023. 76(3). P. 6–29 [in Ukrainian].
7. Dreval V.Iu. Parlamentski slukhannia yak vazhlyvyi resurs zabezpechennia vzaiemozviazkiv orhaniv publichnoi vlady ta hromadskosti u skladnykh umovakh sohodennia. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia: zb. nauk. pr.* Vyp. 3(72). Lviv: NLTU Ukrainy, 2022. P. 19–22 [in Ukrainian].
8. Serohin V.O. Kontsepsiia staloho rozvytku: konstytutsiino-pravovyi aspekt. Tsili staloho rozvytku v aspekti zmitsnennia natsionalnoho ta

mizhnarodnoho pravoporiadku: *tezy dopovidei Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii* (Zaporizhzhia-Lviv-Odesa-Uzhhorod-Kharkiv-Chernivtsi, 27 zhovtnia 2023 roku). Kharkiv: KhNU imeni V. N. Karazina, 2023. P. 34-39. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi75/0055991.pdf#page=34> [in Ukrainian].

9. Kuian I.A. Parlamentski slukhannia yak forma i zasib zabezpechennia narodovladdia v Ukraini. *Pravo Ukrainy*. 2019. P. 130-141. URL: <https://epa.nltu.edu.ua/index.php/journal/article/view/497> [in Ukrainian].

10. Pro provedennia parlamentskykh slukhan u Verkhovnii Radi Ukrainy: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 11.12.2003 r. *Holos Ukrainy* vid 25.12.2003 — № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1385-15#Text> [in Ukrainian].

11. Konstantynivska A. Normatyvno-pravove ta orhanizatsiine rehuliuвання parlamentskykh slukhan. *Vebsait rada*. 2018. URL: <https://rada.oporaua.org/analitika/a-iak-u-nykh/19780-normatyvno-pravove-ta-orhanizatsiine-rehuliuвання-parlamentskykh-slukhan> [in Ukrainian].

12. Slovka I.Ie. Orhanizatsiia i provedennia slukhan u komitetakh Verkhovnoi Rady Ukrainy. Aktualni problemy polityky: *zb. nauk. pr.* / hol. red. S. V. Kivalov; vidp. za vyp. L. I. Kormych. Odesa: *Natsionalnyi universytet «Odeska yurydychna akademiia»*: Pivdennoukrainskyi tsentr hendernykh problem, 2012. Vyp. 44. P. 211-219 [in Ukrainian].